

Стійкість країни через її згуртування

Є.Лапін, Інститут громадянського суспільства
Тези аналітичної записки

Підготовано в рамках проекту «Розробка рекомендацій щодо формування ефективних місцевих політик через вимірювання згуртованості громад», який реалізовано за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження»

Київ - 2024

Згуртованість суспільства => Стійкість країни

Згуртованість суспільства =
= Згуртованість в громадах
+ Згуртованість регіонів
+ Згуртованість міжрегіональна
+ Згуртованість громадянського суспільства
[+ Злагожденість держ.апарату]
+ Культурна мобілізація

Європейське розуміння

- Згуртованість – це коли суспільство готово поводити себе як єдиний цілісний організм.

Що важливо, в ЄС визначають сутнісним фактором згуртованості суспільства відсутність диспропорцій в забезпеченні рівного доступу до публічних послуг на всіх рівнях суспільства

В ЄС виділяють три аспекти згуртованості – територіальний, економічний та соціальний.

- **Територіальна Зг.** – це відсутність диспропорцій, пов'язаних з різницею в географічних особливостях територій.
- **Економічна Зг.** – це відсутність диспропорцій в економічному розвитку спільнот, громад, регіонів.
- **Соціальна Зг.** - це здатність суспільства забезпечувати добробут усіх своїх членів – [через збільшення комунікативної зв'язності, тим самим] мінімізуючи соціо-культурні диспропорції та уникаючи маргіналізації.

Українське розуміння поняття Згуртованість.

- **Згуртованість** – це рівень фактичної залученості громадян у спільну дію [по вирішенню нагальних проблем та завдань спільноти].

А це проявляється у високому рівні активності та зв'язності, в пануванні довіри та взаємодопомоги, коли є переживання спільної ідентичності etc.

- Іноді використовується поняття **потенційної згуртованості**. Це рівень готовності громадян до спільної дії.

Три рівні [соціальної] згуртованості:

- **інформаційно-комунікативний**, - інформаційна зв'язність, комунікативна зв'язність, наявність мереж і майданчиків для комунікації;
- **концептуально-ціннісний**, - згода за цінностями: справедливість, довіра, взаємопідтримка etc.;
- **культурно-мотиваційний**, - включеність до культурного життя, участь у культурно-мистецьких практиках, утримання традицій, формування та утримання спільного наміру спільноти.

Інститут громадянського суспільства				
Д-р про функ. ЄС	Організмична аналогія	ІГС пропонує		
Згуртованість		Складові згуртованості	Функція/завдання	Фактори (показники)
соціальна - ліквідація соціальних диспропорцій і маргіналізації	<i>душа</i>	культурно-мотиваційна	формування арсеналу ефективних моделей поведінки, формування спільного наміру	споживання культури, культурно-мистецькі практики, емоційно-ігрова активність
	<i>розум</i>	концептуально-ціннісна	осмислення спільних цінностей, розробка стратегій розвитку	справедливість, довіра, взаємопідтримка, ототожнення з спільнотою
	<i>нервова система</i>	інформаційно-комунікативна	підтримка інформ. потоків, забезпечення можливостей для комунікації	інформ.зв'язність, комунікат. зв'язність, наявність мереж і майданчиків для комунікації
економічна - ліквідація економічних диспропорцій	<i>тіло - біохімія</i>	економічна	ліквідація диспропорцій в економічному розвитку спільнот	залученість в економічні процеси, рівень підприємницької активності
територіальна - ліквідація територіальних	<i>тіло - фізика</i>	територіальна	ліквідація територіальних диспропорцій	доступність територій, інфраструктурна доступність до публічних послуг

Рекомендації до громад

- освіта й просвіта для дорослих (наприклад, скандинавська система більдунг, в Україні – див.тут <https://www.facebook.com/bildung.in.ua>)
- розвиток креативних індустрій
- створення та підтримка комунікаційних майданчиків – онлайн і офлайн.
- організація клубу для перегляду та обговорення документального кіно (<https://docuclub.docudays.ua/create/how/>)
- на базі бібліотек організація книжкових клубів для презентації нових книжок і обговорень прочитаного
- організація перегляду та обговорення вистав маленьких театрів, яких зараз безліч (є контакти)
- організація концертів музичних гуртів (приклад - https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=401894156164003&id=100090302648540)
- підтримка спортивних секцій/клубів, проведення змагань/чемпіонатів
- регулярні акції заохочення до ЗОЖ
- організація клубу настільних ігор для молоді і старше (за допомогою, наприклад, <https://desktopgames.com.ua/ua/article/boardgames-opt.html>)

Найважливішим, на наш погляд, є створення та підтримка інформаційно-комунікативних панелей в Інтернеті (**dashboard**) для відображення ситуації в громаді в реальному часі.

Мета-мінімум – утримання уваги громади на єдиному для всієї громади уявленні про її поточний стан.

Мета-максимум – на базі цього уявлення формування та утримання стійкого спільного наміру громади.

Таким є на сьогодні наше розуміння, як підвищувати згуртованість на рівні громади.

Наступне завдання – масштабування цього розуміння на всі рівні згуртованості.

Згуртованість суспільства =
= Згуртованість в громадах
+ Згуртованість регіонів
+ Згуртованість міжрегіональна
+ Згуртованість громадянського суспільства
[+ Злагожденість держ.апарату]
+ Культурна мобілізація

- Тією чи іншою мірою всі рекомендації пов'язані з культурою.
- Але переходячи до культурної мобілізації потрібно уточнити розуміння, що таке культура.
- Культура – це НЕ ПРОСТО «сукупність уявлень, вірувань, мови, мистецтва, ремесел, традицій, що формують наш спосіб мислення та поведінки, відображаючи наші історичні корені та суспільні цінності». <https://termin.in.ua/kultura/>
- Культура – це сукупність інструментів організації емоційного життя (які проявляються в моделях поведінки), завдяки яким спільнота/суспільство формує та утримує спільний намір.

Дякуємо за увагу!